

Regeringens proposition

1981/82: 91

om lag om förbud mot spridning av bekämpningsmedel över skogs-
mark;

beslutad den 8 januari 1982.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga det förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

ANDERS DAHLGREN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag till en lag om förbud mot spridning av bekämpningsmedel över skogsmark. Lagen är avsedd att ersätta en lag från april 1980 i samma ämne.

Förbudet avses gälla i avvaktan på kommande, mera långsiktiga beslut om bekämpningsmedlens användning i skogsbruket. Enligt förslaget bör lagen träda i kraft den 1 juli 1982.

Förslag till

Lag om förbud mot spridning av bekämpningsmedel över skogsmark

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Spridning över skogsmark av bekämpningsmedel, avsedda för bekämpning av lövsly, är förbjuden.

Med spridning av bekämpningsmedel avses enligt denna lag inte metoder där enskilda trädstammar behandlas med bekämpningsmedel.

2 § Produktkontrollnämnden får medge undantag från 1 §, om det behövs för vetenskaplig prövning.

Produktkontrollnämndens beslut överklagas hos regeringen genom besvär.

3 § Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot 1 § eller åsidosätter villkor som har meddelats vid medgivande av undantag enligt 2 § döms till böter eller fängelse i högst ett år.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

Genom lagen upphävs lagen (1980: 368) om förbud under viss tid mot spridning av bekämpningsmedel. Undantag som meddelats enligt 2 § sistnämnda lag skall gälla även efter den nya lagens ikraftträdande.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1982-01-08

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Wikström, Friggebo, Dahlgren, Åsling, Söder, Wirtén, Andersson, Boo, Petri, Eliasson, Gustafsson, Elmstedt, Tillander, Ahrland, Molin

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Proposition om lag om förbud mot spridning av bekämpningsmedel över skogsmark

Användningen av bekämpningsmedel i skogsbruket har varit en av de mest uppmärksammade och debatterade miljöfrågorna under hela 1970-talet. Debatten har framför allt inriktats på spridningen från luften av lövbekämpningsmedel. För användningen av alla slags bekämpningsmedel har det sedan lång tid tillbaka funnits restriktioner i lagstiftningen. Sedan år 1975 regleras användningen av bekämpningsmedel i skogsbruket främst genom lagen (1973: 329) om hälso- och miljöfarliga varor och kungörelsen (1973: 334) i samma ämne. Denna lagstiftning innebär att spridningen har kringgårdats med långtgående säkerhetsföreskrifter. Bekämpningsmedel får sålunda varken säljas eller användas utan att vara registrerade hos produktkontrollnämnden. Registrering får inte ske om ett medel kan befaras medföra sådan olägenhet från hälso- och miljöskyddssynpunkt att det inte lämpligen bör användas i bekämpningssyfte eller om medlet på grund av bristande effektivitet inte är lämpat för sitt ändamål. Vid registrering skall bl. a. ges föreskrifter om märkning av förpackning till medlet samt om vad som kan behövas till skydd mot skada. Vid registreringen kan också föreskrivas annat särskilt villkor för att förebygga skada. Sådana villkor kan ändras när det finns skäl till det. Om nya uppgifter kommer fram om ett bekämpningsmedel kan registreringen återkallas. Kontrollen har under åren successivt skärpts, bl. a. genom olika tillämpningsföreskrifter från produktkontrollnämnden.

I augusti 1979 tillkallade dåvarande chefen för jordbruksdepartementet en kommitté (Jo 1979: 09) för att utreda frågan om användningen av kemiska medel i jord- och skogsbruket m. m. I avvaktan på resultatet av kommitténs arbete och på kommande, mera långsiktiga beslut om vilka bestämmelser som skall gälla för användningen av lövbekämpningsmedel i

skogsbruket förbjöds i april 1980 spridning av sådana bekämpningsmedel genom lagen (1980: 368) om förbud under viss tid mot spridning av bekämpningsmedel över skogsmark. Förbudet gällde till utgången av juni 1981 eller den senare tidpunkt som regeringen föreskrev. I maj 1981 beslutade regeringen att förlänga förbudet, dock längst till utgången av juni 1982.

Kommittén avlämnade i december 1980 sitt delbetänkande (Ds Jo 1980: 11) Bekämpning av lövsly. Sedan betänkandet remissbehandlats förelades riksdagen i prop. 1981/82: 44 ett förslag till lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark, varigenom sådan spridning i princip förbjöds. Förbudet skulle dock inte omfatta spridning som innebär att enskilda trädstammar behandlas med bekämpningsmedel (fickning, stubb-behandling och liknande metoder). Länsstyrelsen och produktkontroll-nämnden föreslogs vidare få möjlighet att under vissa närmare angivna förutsättningar medge undantag från spridningsförbudet. Den nya lagen var avsedd att träda i kraft den 1 januari 1982 samtidigt som den tillfälliga förbudslagen från april 1980 skulle upphävas.

Riksdagen avslög i december 1981 regeringens förslag till lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark (JoU 1981/82: 16, rskr 1981/82: 84). Riksdagen begärde samtidigt att regeringen låter utarbета ett nytt förslag till lag om spridning av bekämpningsmedel över skogsmark enligt vissa närmare angivna riktlinjer och till utgången av juni 1983 förlänger giltighetstiden av lagen (1980: 368) om förbud under viss tid mot spridning av bekämpningsmedel över skogsmark. Riksdagen uttalade samtidigt att ett sådant förslag bör kunna föreläggas riksdagen förhållandevis snabbt.

Mot bakgrund av de skilda meningar i frågan som framkom vid riksdags-behandlingen anser jag det knappast vara möjligt att redan under våren 1982 lägga fram ett förslag som kan ligga till grund för ett mera långsiktigt beslut i fråga om användningen av lövbekämpningsmedlen i skogsbruket. För planeringen inom skogsbruket är det emellertid angeläget att beslut fattas så snart som möjligt om vilka regler som skall gälla för användningen av lövbekämpningsmedel under i första hand besprutningssäsongen 1982. I linje med vad riksdagen uttalat föreslår jag därför att det nuvarande förbudet mot spridning av lövbekämpningsmedel över skogsmark förlängs i avvaktan på kommande, mera långsiktiga beslut om dessa medels användning i skogsbruket.

Enligt förarbetena till lagen (1980: 368) om förbud under viss tid mot spridning av bekämpningsmedel över skogsmark har regeringen bemyndigats att besluta om endast en kortare förlängning av förbudet efter utgången av juni 1981. Eftersom regeringen redan utnyttjat detta bemyndigande och förlängt förbudet ett år anser jag att möjligheterna för regeringen att ytterligare förlänga spridningsförbudet är uttömda. Med hänsyn härtill föreslår jag att den nuvarande tillfälliga förbudslagen ersätts med en ny sådan lag från den 1 juli 1982. Enligt min mening bör en sådan ny lag gälla intill dess en mer permanent lagstiftning kan träda i tillämpning.

Den nya lagen bör enligt min mening ges ett något snävare tillämpningsområde än den nuvarande tillfälliga förbudslagen. Sistnämnda lag omfattar även sådan spridning av bekämpningsmedel som sker genom fickning, stubbehandling och liknande metoder. I överensstämmelse med regeringens förslag i prop. 1981/82:44 anser jag således att förbudet inte bör omfatta sådan spridning av lövbekämpningsmedel som innebär att enskilda trädstammar behandlas med bekämpningsmedel. Sådana bekämpningsmetoder innebär att endast de träd som behandlas med bekämpningsmedlet påverkas men däremot inte skogsmarken eller naturmiljön i övrigt. Frågan om möjligheterna att använda sådana selektiva bekämpningsmetoder bör därför i första hand bedömas från arbetsmiljösynpunkt. Det kan därvid konstateras att det f. n. pågår ett omfattande arbete med att utveckla och förbättra dessa selektiva bekämpningsmetoder. Användningen av dessa metoder bör därför inte utan vidare omöjliggöras. Frågan om i vilken utsträckning och under vilka förutsättningar selektiva bekämpningsmetoder får användas ankommer det i första hand på produktkontrollnämnden att avgöra inom ramen för lagstiftningen om hälso- och miljöfarliga varor. Från arbetsmiljösynpunkt skall dessa metoders användning bedömas även enligt arbetsmiljölagstiftningen. Lagtekniskt bör frågan lösas så att metoder där enskilda trädstammar behandlas med bekämpningsmedel definitionsmässigt inte anses som spridning av bekämpningsmedel enligt den nya lagen.

Begreppet bekämpningsmedel används i lagen i samma betydelse som i kungörelsen (1973:334) om hälso- och miljöfarliga varor. Med begreppet skogsmark avses skogsmark i skogsvårdslagens (1979:429) mening.

I likhet med vad som gäller enligt den nuvarande förbudslagen bör produktkontrollnämnden få medge undantag från spridningsförbudet, om det behövs för vetenskaplig prövning.

Lagen bör också innehålla påföljdsbestämmelser för det fall någon bryter mot lagen.

Lagen bör träda i kraft den 1 juli 1982 samtidigt som den nuvarande förbudslagen hävs.

Som jag tidigare framhållit är det angeläget för planeringen inom skogsbruket att beslut om vilka regler som skall gälla för skogsbesprutningen under år 1982 fattas snarast. Med hänsyn till detta och då den nu föreslagna lagen är okomplicerad till sin utformning är det enligt min mening inte motiverat att inhämta lagrådets yttrande över lagförslaget.

Hemställen

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga ett inom jordbruksdepartementet upprättat förslag till lag om förbud mot spridning av bekämpningsmedel över skogsmark.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga det förslag som föredraganden har lagt fram.